

ЕРДЕЛІ Ксенія Олександрівна (08(20). 02. 1878, с. Миролубівка Єлисаветград. пов. Херсон. губ., нині с. Кіровка Маловісків. р-ну Кіровоград. обл. — 27. 05. 1971, Москва) — арфістка, композитор, педагог. Народний артист СРСР (1966). Закін. Смольний інститут шляхет. дівчат у С.-Петербурзі (1895). Грі на арфі навч. у Є. Вальтер-Кюне (1891–99). Від 1899 брала участь у концертах як солістка. Працювала арфісткою оркестру Італ. опери та солісткою оркестру Великого театру в Москві (1899–1907 та 1918–38), водночас грала в оркестрах Рос. муз. (1899–1907), Моск. філармоній. (1901–07) т-в, 1-му симф. ансамблі Мосради (1925–32), Держ. симф. оркестрі СРСР (1936–38). Викладала в Муз.-драм. училищі Моск. філармоній. товариства (1900–05), Моск. консерваторії (1905–07 та 1918–71, від 1939 — проф.), Смольному інституті шляхет. дівчат (1908–13), Петрогр. консерваторії (нині С.-Петербург, 1913–18), Моск. муз.-

пед. інституті ім. Гнесіних (1944–54). Е. — основоположниця рад. школи гри на арфі. Її діяльність сприяла формуванню вітчизн. репертуару для арфи. Для неї писали твори Ц. Кюї, О. Гречанінов, М. Іпполитов-Іванов, Р. Глієр, А. Кос-Анатольський. Важливе місце у репертуарі займали твори П. Чайковського, перекладені нею для арфи. Перша виконавиця в Росії «Інтродукції» й «Аллеґро» М. Равеля (1909), «Хоралу» з варіаціями для арфи та оркестру Ш. Відора (1913; напис. для неї). Авторка перекладень для арфи п'єс рос. і зарубіж. композиторів, 3-х прелюдій, «Елегії» (присвяч. пам'яті М. Глінки), 10-ти легких п'єс у стилі рос. пісень, фантазії «Україна», 40-а етюдів. Організувала низку арфових ансамблів, ініціювала створення єдиного у світі профес. квартету арф. Виступала з відомими інструменталістами та співаками, зокрема в ансамблі з В. Петровою-Званцевою, К. Держинською, І. Козловським, М. Рейзеном та ін. Серед учнів — В. Дулова, Е. Кузьмичова.

Основні праці

Заметки об арфе // Сов. музыка. 1959. № 5; Моя жизнь в музыке // Там само. 1962. № 4; Арфа в моей жизни. Москва, 1967.

Рекомендована література

1. Полтарева В. Творческий путь К. А. Эрдели (Из истории советской школы игры на арфе). Л., 1959;
2. Борисовский В. Талант и энергия: К 80-летию К. Эрдели и 65-летию твор. деятельности // Сов. музыка. 1962. № 4;
3. Миколаєнко Е. Звучить арфа: До 100-річчя К. Ерделі // Рад. Україна. 1978, 23 груд.

М. В. Долгіх

Бібліографічний опис:

Ерделі Ксенія Олександрівна / М. В. Долгіх // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17973>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).